

דף פא.

עין משפט א.ב.

הו"מ סימן שו סעיף א

א. כל האומנים שומרי שכר הם ^ז, ואם אמרו קח את שלך ואח"כ תביא התשלום ^ק או שאמרו גמרתיו ^ר והבעלים התמהמהו ולא לקחו אותו ונגנב או אבד האומן פטור, שמאותו זמן שהודיעו הוא עליו שומר חנם.

ב. האומן שאמר תביא המעות המגיע לי ואח"כ תיטול את שלך עדיין הוא שומר שכר ^ש עד שיביא לו מעותיו.

הגה: ואם אמר לו תטול את שלך ואיני שומרו לך עוד, הרי זה פטור ^ת מהרגע שהודיעו שגמרו.

עין משפט ג.

הו"מ סימן שמ סעיף ה

עיין לעיל דף פ: עין משפט מ.ג.

ז. ממשנה בב"מ פ' ע"ב. ורמב"ם בפ"י משכירות הלכה ג'. וכתב בסמ"ע ס"ק א' דהנראה דוקא באומן שמקבל בקבלנות הוי שומר שכר, אבל לא פועל שכיר יום שלא נתנו לו אלא לפי שעה שנודמן לו ומחר יתן אותו לאחר, ועוד דסתם קבלן עושה המלאכה בביתו ושייך בו שמירת הכלי מגנבים בביתו אבל שכיר יום מסתמא עושה המלאכה בבית הבעלים אין השמירה עליו ושכרו עבור הטירחא והמלאכה שעושה.

והש"ך בס"ק א' כתב עליו דלא ידע מנין לו חילוק זה, דגם למסקנת הגמ' שם משמע דאין חילוק בין קבלן לשכיר יום, ומש"כ הטור בקבלנות לאו דוקא, וע"כ גם בשכיר יום שעושה מלאכה בבית בעל הבית דינו כשומר שכר שזהו שכרו שמשתכר ע"ש.

ובפעמוני זהב הביא במי שנכנס בבית המרחץ והשאיר בגדיו אצל בעל המרחץ ונגנבו דיש לו דין שומר שכר וחייב בעל המרחץ ע"ש. ועוד שם ע"ש בקנה סחורה בחליפין. ונשארה בבית המוכר ונגנבה אם עליו דין שומר שכר או חנם או אפי' שומר חנם אינו ע"ש.

ק. ומכיון שחייב לו עדיין מעות הוי כשומר חנם עליו, אבל אם אין חייב לו מעות אפי' שומר חנם אינו עליו. ש"ך ס"ק ב'.

ר. מסקנת הגמ' שם פ"א ע"א.

ש. שהרי גילה דעתו שרוצה לעכב הכלי בידו עד שיתן לו תחילה את שכרו. סמ"ע ס"ק ג'.

ת. ואפי' כשומר חנם אינו, שהרי גילה דעתו שאינו רוצה להיות בשמירתו כלל, אבל בהקדים לומר הבא מעות הרי קפיד. סמ"ע ס"ק ד'.

עין משפט ד.

ח"מ סימן קפו סעיף א

א. הלוקח כלים מבית האומן לשולחם לבית חמיו ואמר לאומן אם מקבלים אותם ממני אשלם אותם ואם לאו אתן לך שכר מועט, ונגנבו או אבדו בין בהליכה בין בחזרה חייב^א, ואם נאנסו אם בהליכה חייב, ואם בחזרה פטור.

עין משפט ה.ו.ז.

ח"מ סימן קפו סעיף ב

ב. נטלם ע"מ למוכרם ואמר לאומן אם ימכרו במקום פלוני או עד זמן פלוני אתן לך דמים כו"כ, ואם לא ימכרו אחזירם לך, ונאנסו בין בהליכה בין בחזרה^ב חייב לשלם.

וי"א דוקא בדבר שיש לו קונים הרבה, ויכול למוכרו מיד^ג בדמים שקצב אלא שהוא מחזר למוכרו ביותר, שאל"כ פטור מאונסים ואינו חייב אלא בגניבה ואבידה כדין סרסור.

הגה: קצב לו דמים ואמר לו כל הריוח מזה נחלוק בינינו אינו חייב באונסין^ד שדינו כסרסור.

עין משפט ז.ט.י.כ.ל.

ח"מ סימן שה סעיף ו

ה. האומר לחבירו שמור לי ואשמור לך הרי זו שמירה בבעלים^ה.

א. רמב"ם פ"ב משלוחין הלכה ח'. מברייתא מציעא פ"א ע"א. וכתב הסמ"ע בס"ק ב'-ג' דבהליכה כיון שקצץ עם המוכר דמיו ולקחן הרי הם לקוחין בידו וחייב באונסין, אבל אחרי שידע שלא מקבלים אותם ממנו הגם שהיתה לו הנאה שהראה אותם בבית חמיו הרי על הנאה זו אמר לו שישלם לו שכר מועט וע"כ הוי בחזרה רק שומר שכר ולא שואל.

ב. והטעם דאילו היה מוצא קונה בחזרתו היה גם מוכרו, וברשותו בעת שנאנס מידו קודם חזרתו לביתו. סמ"ע ס"ק ד'.

ג. טור מהרא"ש דאין לחייב הלוקח אלא בזבינא חריפא, ונמצא שכל ההנאה של הלוקח למוכרו ביותר ממה שקצבו לו שהרי המוכר היה מוצא למכור בכל עת שירצה במה שקצבו, וא"כ דומה הוא לשואל שכל ההנאה שלו. סמ"ע ס"ק ה'.

ד. שהרי אין כל ההנאה שלו. סמ"ע ס"ק ז'.

ה. מברייתא בב"מ פ"א ע"א. וה"ה השאילני ואשאלך הרי זו שמירה בבעלים, ורק אם אמר לו למחר אין זה שמירה בבעלים. עיין באר הגולה אות ז'-ח'.

וזו דעת הרמב"ם בפ"י משכירות הלכה ב' והרמ"ה, וכתב בסמ"ע ס"ק י' כשאמר לו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אמר לו שמור לי היום ואני אשמור לך מחר ^ו או השאילני היום ואני אשאילך למחר או שמור לי היום ואשאילך למחר נעשו שומרי שכר זה לזה.

הגה: וי"א דהשאילני ואשאילך, או שמור לי ואשאילך, או השאילני ואשמור לך אפי' באותו יום הוי שומר שכר ^ז ולא הוי שמירה בבעלים.

ח"מ סימן שמו סעיף ה.ח

ה. ו. אמר לו שמור לי ואשמור לך, או שמור לי היום ואשמור לך מחר, נתבאר בסי' ש"ה סעיף ו' ^ח.

ח. י. האומר לחבירו השאילני היום ואשאילך למחר אינה שאלה בבעלים ^ט.

עין משפט מ. ח"מ סימן שמו סעיף יט

יט. כא. כל הדינים של שאלה בבעלים נוהגים בכל השומרים ^י.

דף פא:

עין משפט ג.ד. ח"מ סימן רצא סעיף ב

ב. שומר חנם הוא שהופקד אצלו כסף או כלים או בהמה או כל דבר

השאילני ואשאילך או שמור לי ואשמור לך, כולם מיקרי בעליו עמו, שהרי תלה השמירה או השאלה בענין אחר אבל למחר לא מקרי בעליו עמו, דעמו בתחילת השאלה בענין ע"ש. ^ו וה"ה בו ביום ושעות מחולקות הוי כלמחר. ש"ך ס"ק ה'.

ואם אמר לו השאילני ואני אניח לך משכון, הוי שואל וחייב באונסין, כ"כ בר"ן בתשובה סי' י"ט. ש"ך ס"ק ז'.

ז. טור בשם רש"י בב"מ פ"א ע"א ד"ה שמירה ולדעתו לא הוי שמירה בבעלים דמה שכתוב אין בעליו עמו, היינו כפשוטו עמו באותה מלאכה קאמר מתוך דברי הסמ"ע בס"ק י'.

ח. ושם שמור לי ואשמור לך מיד הוי שמירה בבעלים אבל שמור לי ואשמור לך למחר לא הוי שמירה בבעלים, אבל מ"מ שומר שכר עליה.

ט. מ"מ הוי עליה שומר שכר כמבואר בסי' ש"ה סעיף ו'.

י. מבואר מגמ' בב"מ צ"ה ע"א נלמד מ"וכי ישאל" מוסיף על ענין ראשון.

לשמור והוא קיבל עליו לשומרו^ב, ואפי' לא קיבל בפירוש לשומרו
אלא אמר לו הנח לפני^ל הרי הוא שומר חנם, אבל אמר לו הנח לפניך^מ.

הגה: או הנח סתם או אמר לו הרי הבית לפניך^ב אפי' שומר חנם לא נהיה,
ואינו חייב שבועה כלל, אבל מחירים המפקיד על מי שלקח פקדון שלו
ולא יחזירנו לבעליו.

ג. היה הולך בדרך ואמר לו חבירו הולך עמך אלו הנעליים, ואמר לו
חבירו הניחם על החמור והניחם שם, כיון שהמקום אינו משתמר
באומרו הניחם בסתם נעשה שומר חנם^ו, ואם הלך משם והניחם אפי'
לצורך הוי פושע וחייב לשלם.

כ. ממשנה ב"מ פ' ע"ב.

ל. ובשתק לא הוי הודאה דאין זה זכות לו. ביאורים ס"ק ה'. ואם אמר לו השליכהו ארצה
כתב המהרי"ט בחו"מ בח"ב סי' קט"ז דנפטר ואפי' שומר חנם אינו כ"כ בפעמוני
זהב, ובקצות החושן ס"ק ג'.

ואם קיבל שכר ואמר הנח לפני הוי שו"ש. וכן הוא בתוס' צ"ט ע"א.
ולפי הי"א בסעיף ה' דבעינן משיכה בשומרים, צ"ל דאיירי כאן בסימטא ובד' אמות. ש"ך
ס"ק ד', והוי כאילו משך, וכתב בביאורים ס"ק ג' דאם אחד קנה בקנין סודר מקח ונשאר
המקח אצל המוכר, אם כבר נתן המעות או שאינו מקפיד על המעות אפי' שומר חנם לא
הוי אבל אם המוכר אינו רוצה ליתן לו רק עד שיתן המעות הוי שומר שכר.

מ. מימרא דרב הונא שם דף פ"א ע"ב, ובהנח סתם בעיא דלא איפשטא וכתבו הרי"ף
והרא"ש לקולא עבדינן ופטור השומר. ובאמר לו הנח סתם דפטור לדעת הרא"ש ור"י
היינו דוקא בהיזק דאתא להו מעלמא אבל בהיזק מחמת השומר ובהמותיו חייב, אבל לדעת
הרי"ף אפי' בהיזק מחמת השומר ובהמותיו פטור בהנח סתם. סמ"ע ס"ק ד'. ועיין בסי'
שצ"ח סעיף ה'.

נ. מעובדא דשומשמי בב"מ מ"ט ע"ב, ואע"פ שקיבל ממנו שכירות, מ"מ הרי באומרו
הבית לפניך לא קיבל שמירה אפי' כשומר חנם, דנתרצה ליתן לו רק השכר בעד הבית
ופטור מחיוב שמירה, וחייב לו בכל השכירות. ש"ך ס"ק ו'.

ס. ודוקא שהלך זה בדרך והמפקיד נשאר כאן, שבזה דעתו היתה ודאי לשומרם כיון
שבעליהם ישארו כאן, אבל כששניהם בדרך אפי' כשהמקום לא היה משומר לא נעשה
חבירו שומר עי"ז, שבאומרו הניחם כוונתו ואתה תשמור אותם, ולפ"ז תמוהים דברי
הרמ"א שכתב יש חולקין דאין כאן מחלוקת כלל. סמ"ע ס"ק ה'. ואפי' לי"א בסעיף ה'
דבעינן משיכה בשומרים מ"מ חייב לשלם כשנאבד, אבל כשטען ששמרו כראוי אינו חייב
שבועת השומרים. ביאורים ס"ק ז'.

ואם זיכה מתנה לחבירו ונשארה אצל האחר שזכה בה אם זכה עבור קטן הרי הוא שומר
חנם ואם זכה לגדול אם הגדול שזכה עבורו אינו שם הרי ג"כ שומר חנם עבורו, אבל אם
היה הגדול שם אינו שומר כלל עליה. כ"כ הביאורים סק"ג.

הגה: וי"א דאפי' במקום שאינו משתמר לא הוי שומר חנם עד שיאמר לו הנח לפני.

עין משפט ה. חר"מ סימן שצח פעיף ה

ה. א. אם הכניסו ברשות בעל החצר והזיק, פטור בעל השור, ואם הזיק שור בעל החצר לשור הנכנס ברשות פטור ^ע אא"כ קיבל עליו בעל החצר שמירתו.

הגה: וי"א דכיון שנתן לו רשות ליכנס הוי כאילו קיבל עליו שמירתו ^פ. ודוקא בנזיקין שבאו לו מבעל החצר אבל נזיקין שבאו לשור זה מעלמא ^צ אינו חייב בעל החצר עד שיקבל עליו בפירוש שמירתו.

חר"מ סימן שצג פעיף א

א. א. הכניס פירותיו לחצר חבירו שלא ברשות ואכלתן בהמתו של בעה"ב פטור ^ק.

הגה: ואפי' היה בעל החצר טוחן והביא לו אותם לטחון כדי שישתכר בהן בעל החצר ^ר, דבלי ידיעתו הוי בלי רשותו.

א. ב. הוחלקה בהן בהמתו של בעה"ב והוזקה בעל הפירות חייב, אבל אם הכניס ברשות פטור ^ש.

^ע. רמב"ם פ"ה מגזקי ממון הלכה ה', אא"כ קיבל עליו בעל החצר שמירתו, פסק הרמב"ם כדברי רבי שם במשנה וכשמואל שפסק כן בדף מ"ח ע"ב.

^פ. טור בשם ר"י והרא"ש שפסקו כחכמים שם במשנה וכתב שפסק כן ועיין בסוף שצ"ג.

^צ. כגון שנכנסו שוורים אחרים לחצירו והזיקו לשור זה שנכנס ברשות, וה"ה אם השור חנק עצמו בחצר דחייב בעל החצר, ואם יצא השור והזיק בחוץ בעל החצר חייב, כ"כ המהרש"ל וכתב הש"ך בס"ק ג' דכן עיקר.

^ק. ממשנה בב"ק מ"ז ע"א.

^ר. טור, מברייטא שם האשה שנכנסה לטחון שם בע"ב, וכ"כ הרשב"א.

^ש. בסי' שצ"ח כתב הטור דר"י והרא"ש פסקו כרבנן בב"ק מ"ח ע"ב, שאמרו כל שנתן לחבירו רשות להכניס פירותיו קיבל עליו גם שמירת הפירות, והרי"ף והרמב"ם פסקו כרבי דאמר דאף אם נתן רשות להכניס לא קיבל עליו שמירה על הפירות, מיהו כו"ע מודים דאין בעל הפירות חייב בנזקי בעל החצר אם הוזק שורו דבעל החצר בפירות, וזהו מה שכתב מר"ן אם הכניס ברשות פטור הגם שפסק כהרי"ף והרמב"ם דסתם נתינת רשות לא

ואם קיבל עליו בעה"ב לשמור את הפירות בעה"ב חייב ת.

הו"מ סימן רצא סעיף ג

ד. ביקש מחבירו שיתן לו רשות להכניס פירותיו או בהמתו לחצירו א,
ונתן לו רשות ולא פירש לו כלום בשמירתן אינו חייב בשמירתן כלל ב.

עין משפט ו.

הו"מ סימן רצא סעיף ב

עיין לעיל משפט ג.ד.

עין משפט ז.

הו"מ סימן עב סעיף ב

ד. המלוה את חבירו על המשכון^א בין שהלוהו כסף או פירות, בין שמשכנו בשעת הלואתו^ד או שלא בשעת הלואתו^ה, הרי הוא שומר

הוא כקיבל עליו שמירת הפירות, מ"מ בעל הפירות אינו חייב כאשר הוזק בהן שורו של בעל החצר, וכתב הסמ"ע דא"כ תימא על הרמ"א שכתב דיש חולקין דבזה לא פליגי. סמ"ע ס"ק ג'.

ת. אם בהמתו אכלה אותם וזו דעת הרי"ף והרמב"ם דבעינן קבלת שמירה בפירוש ולא רק נתינת רשות, אבל לדעת ר"י והרא"ש א"צ קבלת שמירה בפירוש, וע"כ כתב הש"ך בס"ק א' דכאן מקומה של הגה"ה דיש חולקין שכתובה לפני כן.

א. ממשנה פ"ה דב"ק מ"ז ע"ב, אבל אם הכניס הדברים שלו לבית בעה"ב ברשות, סתמא דמילתא קיבל עליו בעה"ב שמירתם אפי' לרבי. כ"כ בהג"א בב"ק שם וכן עיקר. ש"ך ס"ק ח'.

ב. ויש חולקין דחייב בהיזק דאתי ליה מיניה כמוכא ברמ"א בסי' שצ"ח סעיף ה' וצ"ע על הרמ"א כאן דלא כתב שיש חולקין וגם על היזק דמימלא בעיא דלא איפשטא ואם תפס לא מפקינן מיניה. ש"ך ס"ק ט'.

ג. ממשנה במציעא פ' ע"ב, ורמב"ם פ"י מהלכות שכירות וכת"ק שם. ובין שמשכנו בשעת הלואתו או אח"כ. כ"כ הטור הרי"ף והגאונים, וכתב הר"ן בסוף שבועות הדיינים בשם הרמב"ן בדף מ"ד ע"א דלשיטת הגאונים מה שאמרו אימור דא"ר משכנו שלא בשעת הלואתו וכו' אינו אלא דחיה בעלמא והאמת שאפי' בשעת הלואתו וכן משמע מפ' כל שעה בפסחים דף ל' ע"ב ובפ' השולח נ"ז ע"א.

ד. והש"ך האריך ופסק דבמשכנו שלא בשעת הלואתו חייב אפי' באונסין. ואם המשכון הוא מהדברים הצריכים כגון כד ומחרישה כמבואר בסי' צ"ו חייב באונסין לכו"ע, כיון שכל זמן שהמשכון תחת ידו של המלוה אינו יכול למוכרו ולא לתבוע חובו כמבואר בסי' צ"ו סעיף כ"ב והוי כאפותיקי מפורש. אבל בדברים שאינם חייב להחזיר ללוה משום השבת העבוט לא הוי רק שומר שכר. ועיין בנתיבות בחידושים ס"ק י"ד.

ה. ומשכנו שלא בשעת הלואתו רק כשמשכנו ע"פ בי"ד, או ע"י עצמו בזמן שלבי"ד היה רשות למשכנו, כגון אחר זמן הפרעון, או בתוך זמנו והלוה מבובז נכסיו, דאז לא הוי אלא שומר שכר. ואפי' במקום שחייב באונסין אינו חייב רק כנגד חובו אבל לא ביותר

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שכר על המשכון ז.

מחובו אבל בזמן שאין רשות לבי"ד למשכנו, והלוה משכן לו מדעתו שלא בשעת הלואה, הוא כגזלן וחייב באונסין על כל המשכון, כ"כ הש"ך.

ו. כרבה משום פרוטה דר"י דהעוסק במצוה פטור ממצוה, ובאותו רגע שעוסק בהלואה או בשיטוח וניעור של המשכון מצוה קעביד ופטור בשעה זו לתת פרוטה לעני, ומשום כך הוי כשומר שכר כל זמן היות המשכון אצלו, ואפי' אחר שכבר פרעו כמבואר בסעיף מ"ג.

ואפי' אם המלוה נתן רשות ללוה לקחת המשכון לביתו לשוטחו ולנערו בכל עת שיצטרך מ"מ המלוה הוי כשומר שכר. ועיין בביאורים ובנתיבות בחידושים בס"ק י'. וכתב בפעמוני זהב שלדעת המחבר שהוא כשומר שכר לאו דוקא אם נתן לחבירו משום חן וחסד שפטור משום פרוטה דרב יוסף אלא אפי' נתן המעות בריוח עיסקא דינו כש"ש, והגם שהש"ך בס"ק כ"א הביא שמהר"י בן לב נסתפק בזה לא הסתפק אלא לדעת הרמ"א שיש לו דין שומר חנים אבל לדעת מר"ן אין מקום לספק, וצא וראה מש"כ הרמב"ם בפ"י מהלכות מתנות עניים שמונה מעלות בצדקה ומעלה ראשונה במי שלוה לחבירו ועושה איתו שותפות, ופסקם מר"ן המחבר ביור"ד סי' רמ"ט סעיף ו' וא"כ יש מצוה בנותן לחבירו מעות להסתחר ומחזיק בידו יותר מהלואה גרידא, וא"כ פשוט הוא שגם בנותן לחבירו בעיסקא לריוח דינו במשכון כשומר שכר. ע"ש.

ז. וי"א דהמלוה על המשכון אינו אלא כשומר חנים לענין שאם דמי המשכון יתרים על החוב אין המלוה נותן ללוה היתרה אלא אבד מעותיו ולא יותר. כ"כ הטור בשם רי"ו והרא"ש, והביא דעה זו ברמ"א, ופרוטה דר"י לא שכיח. וע"כ כתב הרמ"א דמספיקא לא מפקינן ממונא מהלוה. ואפי' תפס המלוה מוציאים מידו ואינו יכול לטעון קים לי כהפוסקים כרבה ודלא כשמואל. ודלא כהש"ך שכתב דמהני תפיסה, ועיין נתיבות ס"ק י"ז דמה ששוה המשכון יותר מהחוב אין להוציא מהמלוה דתפיסה בזה מהני.

אבל אם נגנב או אבד בפשיעה לכו"ע הוי כשומר שכר גם על היתרה מעבר לחובו. והש"ך העלה דשלא בשעת הלואה הוי כשומר שכר גם ביתר מחובו, דכיון שקונה המשכון מדר' יצחק ויכול לקדש בו אשה בהיא הנאה הוי שומר שכר, ועוד כיון שתופסו על כספו בהיא הנאה הוי שומר שכר. וכתב דאפשר שזו היא דעת הרמ"א שכתב וי"א דהמלוה על המשכון הוי שומר חנים והיינו בשעת הלואה. ובקצות בס"ק ו' העיר על הש"ך דגם אם קונה אותו מדר' יצחק לקדש בו אשה אינו קונה אלא כנגד מעותיו וכן מבואר להדיא בתשובת מיימוני לספר משפטים סי' נ"ו.

וכתב הסמ"ע בס"ק ט"ו דטעמו של הטור והרא"ש דאף דס"ל דהוי שומר חנים מ"מ אבד מחובו כנגד המשכון אפי' הלוהו סתם, ואפי' משכנו בשעת הלואה דלא קנהו מדר' יצחק, משום דפסק ר"י וסיעתו כשמואל דאמר אם אמר בשעת הלואה אע"פ שאינו שוה דמי חובו קבלתיו אם אבד המשכון נאבד כל חובו אפי' המשכון קתא דמגלא, וכיון שהלכתא כשמואל אפי' לא אמר כלום בשעת הלואה דקיבלו על אחריותו לפחות בדמי שוויו וע"כ אבד מחובו כנגד המשכון הגם שהוא שומר חנים ע"ש.

ועוד כתב הסמ"ע דדוקא במשכון של ישראל שהשכינו לטובתו בלא ריבית, אבל אם משכן ישראל לחבירו משכנו של עובד כוכבים ונותן לו ריבית ממנו, נראה פשוט דהו"ל שומר שכר לשלם לו כל דמי המשכון, דהו"ל כאילו הלוה לעובד כוכבים עצמו דאל"כ הרי אסור ליקח הריבית מישראל ע"ש.

ובנתיבות ס"ק ט"ו בחידושים כתב גם במשכון שאין בו דין שומרים כגון בקרקע או בשטר חוב, או שהיה שמירה בבעלים, או משכון של עכו"ם, או כשהיה ההלואה עיסקא דהוי כשמירה בבעלים דכמו שזה מחוייב לשמור המשכון כמו כן מחוייב זה לשמור חלק

ה. לפיכך אבד או נגנב המשכון חייב בדמיו, ואם המשכון היה שוה כדמי החוב אין לו עליו כלום, ואם החוב יותר ישלם לו הלואה ההפרש,^ה ואם המשכון שוויו יותר נותן המלוה ללוה את ההפרש.

ו. נאנס המשכון שנלקח בליסטים מזויין, ישבע המלוה שנאנס^ט וישלם הלואה את חובו במלואו.

הפקדון, בכל הנ"ל איבד המלוה מעותיו מטעמא דשמואל הוי כאילו פירש לו שאם יאבד המשכון יאבד מעותיו. ועוד כתב בס"ק ט"ז דאם נגנב חלק מהמשכון ובהנשאר יש בו כדי חובו גובה חובו ממנו דעל היתרון הוא שומר חנים, ואם המשכון קרקע אפי' כתוב בשטר לשון מכירה, מ"מ כיון שהמנהג להחזיר כשהחזיר לו המעות לא הוי אלא משכון, ולכן אם נשרף בפשיעה או באונס הדומה לגניבה ונשאר הקרקע אם כתב בשטר שהשכין לו מתהום ארעא ועד רום רקיעא שמשכן לו גם הקרקע גובה חובו מהקרקע, ואם כתב שמשכן לו הבית בלבד אבד מעותיו, דגם במשכון דמקרקעי אבד ג"כ מעותיו.

ה. ואם פירש בשעת ההלואה שמקבל המשכון בכל החוב אפי' אם קיבל קת של המגל תחת אלף זוז אם אבד המשכון אבד הכל. כ"כ הטור כגירסת ר"ח ור"ת. ואם הלואה על ב' קתות ופירש שמקבל בכל החוב אבד אחד אבד מחצית חובו.

ואם ב' המשכונות שווים שונה, כגון נתן לו במשכון על הלואה של י' זהובים וקתא שוה זהוב אחד ונסכא שוה ג' זהובים, אותם ששה זהובים שאינם מכוסים במשכונות מתחלקים למחצית, ג' זהובים על הקתא וג' זהובים על הנסכא, וע"כ אם אבד הקתא אבד ד' זהובים ואם אבד הנסכא אבד ו' זהובים. והכלל הוא כל המותר שיש מן החוב על המשכונות חולקים על המשכונות שיש לו בשווה. נתיבות בחידושים ס"ק י"א.

ט. אפי' פירש שקיבל אחריות אין הכוונה על האונסין רק על גניבה ואבידה דאונסין לא שכיח, ודוקא שאין הלואה טוען ברי שלא נאנס אלא אינו יודע דהוי כאיני יודע אם פרעתין, אבל אם הלואה טוען ברי לי שלא נאנס הוי כפרעתין ונשבע הלואה היסת ונפטר, ולדעת הסמ"ע אפי' אין ללוה מיגו דפרעתין כגון הלואה בשטר, או בתוך זמנו, מ"מ נאמן הלואה בשבועה חמורה ונפטר, ולדעת הש"ך ככה"ג שאין ללוה מיגו נשבע המלוה ונוטל. ובנתיבות כתב דהעיקר כהש"ך.

ואם המלוה טוען החזרתי לך המשכון והלוה מכחישו, הלואה נאמן אפי' אין לו מיגו. ואם ידוע שפשע המלוה, ונחלקו בשוויו של המשכון, הלואה נאמן אפי' בלא מיגו. ובירוש שיש לו שטר ונזכר בו המשכון לא טוענים להם נאנסו ע"מ להגבותם, אלא אינם גובים כמבואר בסעיף נ"ד. נתיבות ס"ק י"ב.